

Programbeskrivning

Socionomprogrammet med socialpedagogisk profil

SGSOC H26

Beslutande	Mall för programbeskrivning är beslutad i Forsknings- och utbildningsnämnden HV 2022/508, 2022-09-08
Dokumentansvarig	Martin Molin, programansvarig
Version	1
Fastställdedatum	2026-01-15

Programbeskrivningen är ett komplement till utbildningsplanen som är det juridiskt bindande dokumentet

Grunddata

Institution	Individ och samhälle
Avdelning	Socialt arbete och socialpedagogik
Programnamn, svenska	Socionomprogrammet med socialpedagogisk profil
Programnamn, engelska	Social Work Programme with Social Pedagogy as Profile
Högskolepoäng (hp)	210
Nivå (grund, avancerad)	Grundnivå, med en sjunde termin på avancerad nivå
Behörighetskrav, svenska	Grundläggande behörighet + Matematik 2a eller Matematik 2b eller Matematik 2c och Samhällskunskap 1b eller Samhällskunskap 1a1 + 1a2.
Behörighetskrav, engelska	General entry requirements + Mathematics 2a or Mathematics 2b or Mathematics 2c and Social Studies 1b or Social Studies 1a1 +1a2.
Huvudområde, svenska	Socialt arbete
Huvudområde, engelska	Social Work
Examen, svenska	Socionomexamen Filosofie kandidatexamen med huvudområdet socialt arbete
Examen, engelska	Degree of Bachelor of Science in Social Work Degree of Bachelor of Arts with a major in Social Work
Studietakt (helfart, halvfart)	Helfart
Undervisningsform (campus, distans)	Campus
Undervisningsspråk (sv, eng)	Svenska

Övergripande programinformation

Socionomprogrammet leder fram till en akademisk yrkesexamen och är en så kallad ”generalistutbildning” som ger kunskaper och färdigheter att arbeta inom en rad områden. Som socionom arbetar man med kvalificerat socialt arbete inom socialtjänstens verksamhetsområden, men även inom skola och hälso- och sjukvård. Andra arbetsområden som kan vara aktuella är familjerådgivning, kriminalvård, arbetsförmedling, frivilligorganisationer, diakoni och företagshälsovård. Studenter som läst utbildningen förväntas i hög grad få arbete vid organisationer som drivs i såväl, privat, offentlig som det civila samhällets regi. Vanliga befattningar är socialsekreterare, biståndsbedömare, enhetschef, kurator, fältassistent m.fl.

Efter examen från socionomprogrammet kan du som student läsa vidare på nationella fristående kurser på avancerad nivå vid Högskolan Väst, exempelvis Kriminalitet och socialt arbete 7,5 hp, magisterprogram i barn och ungdomsvetenskap, magisterprogram i arbetsintegrerat lärande samt vår forskarutbildning i arbetsintegrerat lärande. Examen från socionomprogrammet ger också behörighet att söka vidare till kurser i socialt arbete på avancerad nivå samt forskarutbildningar i socialt arbete vid andra lärosäten i Sverige.

Utbildningens innehåll, struktur och progression

Huvudområdet för socionomexamen är socialt arbete som inbegriper teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter i att arbeta med sociala problem och dess orsaker, konsekvenser och lösningar. Huvudområdet fokuserar det sociala arbetets kärnområden och dess målgrupper, så som barn och unga i behov av skydd och stöd, äldre och åldrande, funktionsnedsättning, psykisk ohälsa, integration, fattigdom, hemlöshet, missbruks- och beroendeproblematik, våld i nära relationer, samt brottsoffer och som knyts an till socialpolitik och samhällsplanering. I praktiken innebär detta att olika modeller och metoder för att utreda och möta sociala problem förankrade i det sociala arbetets kunskapsområde ingår.

Den socialpedagogiska profilen kommer till uttryck genom att sätta fokus på den pedagogiska dimensionen i det sociala arbetet med betoning på mobilisering, delaktighetsfrämjande metoder och frigörelse av människors resurser. Detta gäller särskilt de problem som människor har när det gäller möjligheter till samhällelig integrering kopplat till levnadsvillkor i olika faser i livet.

Programmets innehåll och upplägg

Socionomprogrammet vid Högskolan Väst är uppbyggt så att de första två terminerna utgörs av kurser om huvudområdet socialt arbete och dess vetenskapliga grund. I en första introducerande kurs behandlas socialt arbete som ämne, profession och fält bland annat genom att verksamhetsföreträdare, forskare och brukarrepresentanter delger och diskuterar sina erfarenheter inom området. I den andra kursen ges orienterande kunskaper om olika teoretiska perspektiv i socialt arbete och socialpedagogik, t. ex teorier kring människors utveckling, lärande och livsvillkor. Terminen avslutas med en kurs som rör samhällliga perspektiv och välfärdspolitiska modeller.

Den andra terminen inleds med en kurs om grundläggande forskningsmetodik i socialt arbete. Därefter följer en kurs som rör samhällsförändring, globalisering, samt internationella perspektiv på socialt arbete med fokus på bland annat migrationsprocesser och transnationellt socialt arbete. Vidare följer kursen Organisering i socialt arbete som bland annat behandlar frågor om det sociala arbetets institutionella villkor och handlingsutrymme. Terminen avslutas med en kurs om det sociala arbetets juridik. Utifrån det välfärdspolitiska ramverk som introduceras i första terminens avslutande kurs breddas och fördjupas här kunskaperna.

Den tredje terminen fortsätter med ytterligare en kurs om juridik i socialt arbete som bland annat innefattar privaträtt, socialrätt, hälso- och sjukvårdsrätt samt straffrätt. För samtliga rättsområden behandlas barnperspektivet. Därefter följer en kurs inom utredning, handläggning och dokumentation. Terminen avslutas med den första av fyra kurser som rör det sociala arbetets målgrupper. Denna första kurs handlar om frågor som rör fattigdom och försörjning.

Den fjärde terminen har huvudsakligen ett målgruppsrelaterat innehåll, med kurser som rör missbruk, beroende och psykisk ohälsa, barn, unga och familjer samt äldre och funktionshinder. Terminen avslutas med kursen Vetenskaplig metod och fältarbete som syftar till att fördjupa kunskaper i vetenskapsteori och forskningsmetodik och att tillämpa dessa kunskaper inom ramen för ett självständigt fältarbete.

Den femte terminen består av verksamhetsförlagd utbildning (VFU) där studenterna ges möjlighet att praktisera och fördjupa de kunskaper och färdigheter som införlivats under utbildningens fyra första terminer. Den sjätte terminen innefattar kurser i forskningsmetodik samt examensarbete i socialt arbete. Terminen bygger vidare på

tidigare metodkurser och fördjupar kunskaperna i forskningsmetodik och ett vetenskapligt förhållningssätt.

Den avslutande sjunde terminen utgörs av fördjupande och profilstärkande kurser på avancerad nivå. Terminen inleds med kursen Kommunikation och handledning i socialt arbete. Därefter följer tre kurser Barn, unga och familj; Ledarskap i socialpedagogiskt arbete samt Socialpedagogiskt arbete - äldre och funktionshinder, vilka fördjupar kunskaper och färdigheter avseende socialpedagogiskt arbete och inriktas på mobiliserande och delaktighetsfrämjande arbete på individ-, grupp- och samhällsnivå.

Progression

Progressionen i programmet avser såväl ämneskunskaper och färdigheter i socialt arbete som vetenskapligt förhållningssätt samt Personlig och professionell utveckling (PPU). Ytterst handlar det om att ta tillvara studenternas tidigare erfarenheter och kunskaper för att utveckla ett successivt lärande utifrån utbildningens övergripande mål. Studenterna stimuleras löpande att på ett självständigt sätt söka och använda teorier och begrepp vid analys av data och på så sätt utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt. Inom Socionomprogrammet sätts ett självständigt kunskapsökande i fokus, vilket innebär att studenten med utgångspunkt från tidigare kunskaper skaffar sig ämnesdjup och en ökad beredskap för analys och kritisk granskning av kunskap som är relevant för yrkesområdet. På så sätt utvecklas förmågan till egen kunskapsproduktion. Speciell tonvikt läggs vid etiska frågor i såväl forskning som yrkesarbete.

Se – Förstå – Handla

Progressionen utgår från en pedagogisk grundsyn som knyter an till begreppen *Se – Förstå – Handla* (Molin & Bolin, 2018). Under programmets inledande del ges studenten möjligheter att tillägna sig beskrivningar och kunskaper om människors livsvillkor i samhället. Detta görs genom att identifiera och kritiskt reflektera över de fenomen, sociala problem och processer som det sociala arbetet är riktat mot – att *Se*. Successivt vävs sedan olika teoretiska perspektiv in i utbildningen i syfte att ge begrepp och redskap för - att *Förstå* sociala problem och kontextualisera komplexa villkor på såväl individ-, grupp- och samhällsnivå. Med denna reflekterade kunskap som bas ägnas de senare delarna av programmet till att utveckla färdigheter och förmågor för att utöva och utveckla socialt arbete – att *Handla*. Denna handlingsinriktade dimension – som är central i allt kvalificerat socialt arbete – blir särskilt framträdande i

Socionomprogrammets sjätte/sjunde termin. Handlingsdimension lyfter fram vikten av analytisk förmåga och kunskapsgenerering i anslutning till praktiskt yrkeskunnande.

Kursöversikt – Socionomprogrammet med socialpedagogisk profil, 210 hp

T1 HT	Introduktion till socialt arbete, 6 hp ITS100	Teoribildning i socialt arbete I – Livsvillkor, 6 hp (varav 0,5 hp PPU) TSL101	Teoribildning i socialt arbete II – Socialpedagogik, utveckling och samspel, 10,5 hp (varav 0,5 hp PPU) TSL200	Samhälle och välfärdspolitik, 7,5 hp (varav 0,5 hp PPU) SAV120
T2 VT	Introduktion till forskningsmetod i socialt arbete, 7,5 hp IFO100	Socialt arbete och migration, 7,5 hp (varav 0,5 hp PPU) SAM300	Organisering av socialt arbete, 7,5 hp OSA200	Juridik i socialt arbete I, 7,5 hp (varav 0,5 hp PPU) JSA200
T3 HT	Juridik i socialt arbete II, 15 hp (varav 0,5 hp PPU) JSA300		Utredning, handläggning och social dokumentation, 7,5 hp (varav 0,5 hp PPU) UHS200	Socialt arbete – fattigdom och försörjning, 7,5 hp (varav 0,5 hp PPU) SAF300
T4 VT	Socialt arbete – missbruk, beroende och psykisk ohälsa, 7,5 hp (varav 0,5 hp PPU) SAP400	Socialt arbete – barn, unga och familj, 7,5 hp (varav 0,5 hp PPU) SBU400	Socialt arbete – äldre och funktionshinder, 7,5 hp (varav 0,5 hp PPU) SÄF400	Vetenskaplig metod och fältarbete, 7,5 hp VFA400
T5 HT	Verksamhetsförlagd utbildning i socialt arbete, 30 hp (varav 0,5 hp PPU) VFU110			
T6 VT	Vetenskaplig metod och teorianvändning i socialt arbete, 15 hp VMT401		Examensarbete i socialt arbete, 15 hp EXS650	
T7 HT	Kommunikation och handledning i socialt arbete, 7,5 hp KOH620	Socialpedagogiskt arbete – barn, unga och familj, 7,5 hp SAB720	Ledarskap i socialpedagogiskt arbete, 7,5 hp LSA620	Socialpedagogiskt arbete – äldre och funktionshinder, 7,5 hp SAF720

Utbildningens forskningsanknytning

I utbildningen betonas vikten av att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå samt följa kunskapsutvecklingen. Detta innebär bland annat att studenten genom hela programmet kommer att bekanta sig med olika sätt att arbeta med forskningsanknytning av utbildning. Det kan exempelvis röra sig om föreläsningar i form av forskningspresentationer eller att studenten själv söker och granskar vetenskapliga artiklar inom ett visst område. Ofta sker forskningsanknytningen av utbildningen parallellt och integrerat med olika fältuppgifter. Flera av lärarna som undervisar på socionomprogrammet har egen erfarenhet av att ha arbetet med socialt arbetet och en majoritet av lärarna är själva forskningsaktiva. Forskningen som bedrivs i socialt arbete vid institutionen kan beskrivs utifrån fyra olika områden:

Barn, unga och familj

Detta forskningsområde omfattar studier av socialtjänstens arbete med barn och unga och olika former av utsatthet, exempelvis fattigdom och hemlöshet, problematisk skolgång, föräldraskap och föräldrastöd. Det innefattar också ungdomars

identitetsskapande, sexualitet, digitala problematiska beteenden, beroendeproblematik, kriminalitet och övergången mellan utbildning och arbetsliv.

Mångfald och migration

Detta forskningsområde handlar om frågor som rör mångfald och migration. Bland annat forskning professionellas arbete med nyanlända migranter tex inom samhällsorientering, socialarbetares tolkanvändning, civilsamhället stöd till papperslösa, hemlöshet, ekonomisk situation i ålderdomen föräldrastöd för nyanlända familjer på familjecentraler, pappor och hedersvåldsutövande.

Funktionshinder och äldre

Forskning om funktionshinder, intellektuella som fysiska funktionsnedsättningar, ägnas bland annat åt frågor om delaktighet och inflytande. Exempelvis boende och sociala sammanhang, biståndsbedömning, övergången mellan skola och arbetsliv, identitetsskapande, risktagande och utsatthet på internet och i sociala medier samt användning av välfärdteknik inom LSS-verksamheter. Forskningsområdet om äldre och åldrande, riktar sig bland annat till studier kring betydelsen av mötesplatser för äldre samt förutsättningar för existentiella samtal om döende och döden i livets slutskede vid biståndsbedömningsamtal och i hemtjänstutförandet.

Organisation och ledarskap

Detta forskningsområde omfattar studier av offentlig organisation och hur den organiseras, administreras och leds under olika omständigheter. Bland annat har studier gjorts om ledarskap i socialt arbete, första linjens medarbetare, överbelastning i arbetet, återtagande av offentlig verksamhet i egen regi (s.k. Backsourcing) och teamarbete och samverkan.

Myndighetsutövning

Forskning om myndighetsutövning fokuserar bland annat socialsekreterares beslutsfattande inom individ och familjeomsorgen och Äldre och funktionshinderområdet, exempelvis biståndshandläggning inom äldre och LSS, barnavårdsutredningar, försörjningsstöd etc.

Arbetsmarknad, samverkan och arbetsintegrerat lärande

Socionomprogrammen är det mest sökta programmet på Högskolan Väst. Det finns ett stort regionalt och nationellt behov av socionomer inom flera sektorer, såsom inom de kommunala, regionala, statliga, privata sektorerna samt civilsamhället. Socialchefer och personalchefer i närliggande kommuner har uttryckt ett stort behov av socionomer och särskilt glesbygdskommuner har enligt prognoserna svårt att rekrytera. Ett stort behov rör socialtjänstens arbete med barnavårdutredningar, men även inom andra arbetsområden finns stor efterfrågan, vilket även kan relateras till att många kommuner under de senaste åren har utökat sin sociala verksamhet.

En utgångspunkt för Socionomprogrammet är Högskoleförordningens mål om att utbildningen ska ge kvalificerade kunskaper, färdigheter och kompetens för såväl socialt arbete generellt som inom det sociala arbetes praktik. I kombination med det särskilda uppdrag Högskolan Väst har från regeringen att utveckla arbetsintegrerat lärande (AiL) innebär det att ett arbetslivsperspektiv är väl integrerat i utbildningsplan, organisering och genomförande av utbildningen.

AiL är ett redskap att möta och hantera de komplexa frågor och lösningar som kännetecknar dagens samhälle och de utmaningar socialt arbetet står inför. Genom arbetsintegrerat lärande utvecklar studenterna förmågan att röra sig mellan abstraktion och konkretion samt att i planering och i handling göra väl avvägda, medvetna och reflekterade val.

Socialt och socialpedagogiskt arbete utgår från studier av människor i socialt utsatta livssituationer, deras livsvillkor och erfarenheter. En utgångspunkt är betraktandet av människan som social, skapande och lärande varelse, relaterat till hennes villkor i samhälle och arbetsliv. Inom flera av utbildningens kurser finns inslag av fältförlagda lärsituationer där den studerande utvecklar praxisnära kunskap. Genomgående under utbildningen bjuds dessutom verksamhets- och yrkesföreträdare in för att diskutera, beskriva och utveckla de studerandes kunskaper om arbetslivets organisering och villkor i relation till de ämnen som studeras.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Ett annat exempel där det arbetsintegrerade lärandet är framträdande är den Verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) där studenten är ute på praktik en hel termin. VFU är en läraaktivitet som syftar till att under handledning utveckla kunskaper och färdigheter för att kunna bedriva professionellt socialt arbete.

Frågor som rör makt, etik och de professionellas handlingsutrymme är centrala i kursen. Genom integration av olika kunskapsformer kommer studenterna att utveckla färdigheter och förmågor avseende bland annat metoder och förhållningssätt, självkänedom, etik och samtalskompetens. Dessutom fördjupas kunskap och handlingskompetens i relation till det sociala arbetets rättsliga ramar, organisation och samverkan med andra aktörer.

Under VFU har studenten uppgifter, som syftar till att problematisera, reflektera och analysera situationer i arbetet, samt att beskriva och kritiskt granska verksamheten. Reflektion, AIL och personlig utveckling är betydelsefullt för att utveckla handlingsberedskap för kommande yrkesroll.

Personlig och professionell utveckling (PPU)

Ett annat utmärkande AiL inslag utgörs av att studenten ges möjlighet till egen personlig och professionell utveckling (PPU). Inom ramen för en lärarhandledd PPU-grupp fokuseras relationskompetens och reflexiv förmåga för att leda och delta i olika grupper. Här behandlas även professionsetisk färdighet och ett professionellt förhållningssätt som stärker delaktighet och inflytande inom socialt arbete. Vid personlig professionell utveckling möjliggörs reflektioner kring yrkesrelaterade dilemman, egna värderingar och självkänedom.

Hållbar utveckling

Den pedagogiska grundsynen vid Socionomprogrammet bygger på idén om att kunskapsutvecklande processer sker kollektivt där erfarenhetsbaserade aspekter betonas och att lärande och utveckling sker genom deltagande och kommunikation mellan människor med olika erfarenheter (Wenger, 1998). Undervisningen organiseras därför ofta på ett sätt som ger möjlighet att bryta perspektiv mot varandra och skapa acceptans och respekt för olikhet. För att bredda rekryteringen av studenter och möjliggöra inkludering av studenter med olika yrkes och livserfarenheter finns utöver det vanliga betygsurvalet möjlighet att söka till utbildningen genom ett så kallat alternativt urval.

I utbildningen ingår kunskaper om konventioner som berör mänskliga rättigheter som exempelvis barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder och flera kurser i programmet innefattar ett intersektionalitetsperspektiv. Detta handlar om att belysa ojämlika villkor för individer och grupper som på olika sätt uppfattas som underordnade och marginaliserade, med särskilt fokus på

maktaspekter som relateras till exempelvis kön, klass, etnicitet, ålder, funktionalitet och sexualitet.

Sociala problem som fattigdom, segregation/integration, bostadslöshet, klyftan mellan glesbygd och storstad etc. kräver ansatser som bygger på människors delaktighet i att finna hållbara lösningar både på individ-, grupp- och strukturnivå. Specifikt profileras socialpedagogiska metoder och förhållningsätt underbyggda av teorier om lärande, social mobilisering och delaktighet. Stor vikt läggs vid kunskaper och färdigheter i att arbeta med förebyggande socialt arbete. Det kan t.ex. innebära att arbeta för att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser, att verka på en övergripande samhällsplanerande nivå samt främja jämlikhet och ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Internationalisering

Inom ramen för Socionomprogrammet finns möjlighet att genomföra hela eller delar av kurser utomlands. Till exempel fältstudier under termin 4, verksamhetsförlagd utbildning under termin 5 eller examensarbetet i termin 6. Inom utbildningen finns en mångårig erfarenhet av internationellt uppbyggda kontakter med verksamheter inom socialt arbete i exempelvis Indien, Namibia, Vietnam och Finland. Just nu har vi Erasmus plus utom Europa i Indien, Erasmus Trainee inom Europa. Dessa samarbeten har mynnat ut i fortsatta och fördjupade relationer mellan lärosätena och stärkt förutsättningarna att erbjuda studenter en internationell och kreativ lärandemiljö.

Specifikt fokus på internationalisering i förhållande till socialt arbete ges under termin två i kursen Socialt arbete och migration (7,5 hp). Centralt i kursen är vilka konsekvenser transnationaliserings- migrations- och globaliseringsprocesser har för organiseringen av lokalt socialt arbete samt för individers och grupperns livsvillkor och livsmönster. Vidare bjuds internationella gästlärare och forskare in till föreläsningar och seminarier vid flera tillfällen inom programmet. I relation till socialt arbete erbjuder internationalisering specifika lärandemiljöer. Detta då studenterna får ta del av olika nationella aspekter som påverkar människors arbets- och vardagsliv så som politiska system, kulturella traditioner och olika typer av seder och vanor. Genom olika aktiviteter (både fysiska och virtuella) kan studenter i olika internationella kontexter få möjlighet att lära av varandra. Den fysiska mobiliteten är en ytterligare dimension då studenter på ett personligt plan också får möjlighet att utvecklas genom att ställas inför olika utmaningar.